

Skånes livsmedelsstrategi 2030

Smart mat

skane2030.se

Smart är ett utmanings- och innovationsperspektiv som sätter människan, miljön och samhället i centrum.

Mat omfattar hela livsmedelssystemet, alla produktionsled samt de kunskaps- och forskningsområden som kan bidra till lösningen på de utmaningar som valts.

Smart mat är ett utmaningsdrivet livsmedelssystem med människan, miljön och samhället i centrum.

Därför en skånsk livsmedelsstrategi!	4
Omvärldsanalys	5
Megatrender	5
Nulägesanalys	6
Smart mat driver det öppna och livskraftiga Skåne 2030	7
Vision 2030	7
Fyra ställningstaganden visar vägen till visionen	9
I Skåne ska maten värderas högt	10
Skåne ska leda vägen till ett hållbart livsmedelssystem	11
I Skåne ska kunskapen om mat främjas	12
I Skåne ska det vara lätt att känna stolthet över maten	13
Smart mat för hälsa och hållbarhet 2030	14
Fem strategiska samhandlingsområden	15
Regler och villkor	16
Cirkulärt och biobaserat livsmedelssystem	18
Mat för livskvalitet och hälsa	20
Digitaliserad konsumentmarknad och livsmedelsproduktion	22
Ny kunskap, innovation och entreprenörskap	24
Skånes livsmedelsstrategi, struktur och sammanhang	26
Stödjande strategier	28
Samhandling	30
Genomförande av livsmedelsstrategin	31
Indikatorer	31
Begrepp	32

Därför en skånsk livsmedelsstrategi!

Skånes livsmedelsstrategi är en gemensam utvecklingsstrategi för mat- och livsmedelsproduktion med koppling till hälsa och hållbarhet. Strategin utgår från Skånes regionala utvecklingsstrategi (RUS), *Det öppna Skåne 2030*.

Den regionala delen av strategin är ett resultat av ett flertal dialogmöten med livsmedels- och utvecklingsaktörer i Skåne. Tankar, förslag och rekommendationer från dessa möten har lyfts in i arbetet och sammanställts till fyra ställningstaganden för Skåne. Dessa ställningstaganden låg till grund för dokumentet Inriktning för Skånes livsmedelsstrategi 2030, som regionstyrelsen i Region Skåne ställde sig bakom hösten 2016.

Strategins nationella och internationella del bygger på det kompletterande utvecklingsarbete som skett under 2017. Under året presenterades en regional nulägesanalys, den nationella livsmedelsstrategin, Agenda 2030 samt delar av arbetet med EU 2030. Analyser av dessa nya underlag har tillsammans med den sedan tidigare beslutade Inriktning för Skånes livsmedelsstrategi vägts samman till en helhet och resulterat i detta dokument – Skånes Livsmedelsstrategi 2030.

Ambitionen har varit att skapa samsyn och ett gemensamt engagemang och ansvar för Skånes utveckling.

Strategin ska främja samhandling. Begreppet *vi* avser dem som väljer att delta och bidra till utvecklingen i enlighet med detta.

Strategin bygger på insikten att de värdekedjor som krävs för att möta gemensamma utmaningar ofta är globala. Det innebär att forskning, ny kunskap, innovation, förnyelse och tvärsektorielt samarbete måste ske i en gränslös kontext – detta är därför utgångspunkten för strategin. Skåne har mycket att bidra med, inte minst då vi redan är och har stark potential att förbli en del av de globala värdekedjor som i högt tempo växer fram och ständigt förändras.

En framgångsfaktor i det arbetet är att i större utsträckning än i dag lyckas attrahera nya kompetenser till Skåne och att själva aktivt bidra med lösningar på globala problem. Vi måste lyckas attrahera och inkludera medborgare, företag, universitet och offentliga organisationer från Skåne, Sverige och övriga världen.

Vårt mål är att strategin ska visa vägen för hur vi agerar tillsammans i Skåne:
Smart mat driver det öppna och livskraftiga Skåne 2030.
Men den ska också vara ett verktyg för att andra ska kunna förstå vad vi kan bidra med och vad vi vill samhandla kring:
Smart mat för hälsa och hållbarhet 2030.

Att förverkliga en gemensam strategi kräver tid, prestigelöshet och förtroende – och gemensamma insatser, där flera aktörer och enskilda människor agerar kring en viss utmaning vid rätt tidpunkt.

Strategin syftar till att skapa bästa möjliga förutsättningar för produktion och konsumtion av hållbar och hälsosam mat. På detta sätt vill vi strategiskt stärka vår attraktionskraft och tillgodose morgondagens kompetensbehov.

Omvärlds- analys

Megatrender

En växande världsbefolkning

År 2030 beräknas jordens befolkning vara omkring 8,5 miljarder människor och år 2050 runt 9,7 miljarder. Efterfrågan på mat, vatten och energi förutspås stiga med upp till 50 procent till 2030.

År 2030 bedöms världens medelklass uppgå till närmare 5 miljarder människor.

Två tredjedelar av dessa väntas bo i Asien och Stillahavsområdet. Folkrika länder som Kina, Indien, Brasilien och Nigeria står för en allt större del av världsekonomin

Samtidigt som välståndet generellt sett ökar befinner sig fler människor än någonsin tidigare på flykt på grund av kriser och konflikter. Under år 2015 ökade antalet flyktingar till Europa kraftigt. År 2050 räknar FN med att det kommer krävas en fördubbling av livsmedelsproduktionen för att mätta jordens befolkning. Andra bedömare anser att lösningen inte enbart ligger i ökad produktion utan också i ökad tillgång till mat, förbättrad distribution, bättre nutrition och minskat svinn av livsmedel. I dag är svinet på global nivå 33 procent av all produktion.

Hälsa och ohälsa

Cirka 795 miljoner människor, en niondel av världens befolkning, beräknas lida av undernäring. Samtidigt lider två miljarder människor av övervikt. Varje år orsakar undernäring och övervikt globalt cirka 38 miljoner människors för tidiga död.

Forskningen visar att ohälsa bland den arbetande befolkningen orsakar ett produktivetsbortfall på 3–6 procent, vilket motsvarar cirka 2,5 procent av den samlade bruttonationalprodukten. Cirka en fjärdedel av arbetskraften lider av olika sjukdomar som påverkar deras arbetsinsats. Livsmedelssäkerhet är på global nivå därför en nyckelfråga. Cirka 600 miljoner människor, en tolfedel av jordens befolkning, bedöms bli sjuka efter att ha konsumerat dålig mat.

Klimatförändringarnas effekter förstärks

I många regioner kommer klimatförändringar leda till att matproduktion blir svårare och globalt bedöms den ekonomiska risk lantbrukarna tar öka till följd av ojämna skördar. Det kan medföra stora livsmedels- och energiunderskott i perioder samt att mat- och foderproduktion förskjuts mot nordligare regioner. Initialt väntas klimatförändringarna också bidra till att de svenska jordbruksskördarna ökar med ytterligare cirka 10 procent fram till år 2050. Även skogstillväxten väntas öka med runt 10 procent till 2050. Den förnybara skogsråvaran är en viktig del i utvecklingen mot ett hållbart fossilfritt samhälle, men utvecklingen måste ske med hänsyn till skogens betydelse i den biologiska mångfalden. Den stora efterfrågan på råvaror kan leda till ökade livsmedelspriser som drabbar framförallt mindre utvecklade länder.

Digitaliseringen – vår tids industriella revolution

Den tekniska utvecklingen går allt snabbare och sättet på vilket vi kommunicerar, arbetar och konsumerar har förändrats i grunden. Nya tekniska lösningar och en ökad användning av teknik, förbättrar lantbrukssektorns möjligheter att utveckla en produktion som är både ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar. En ökad digitalisering leder även till ökade möjligheter att i dialog med konsumenter berätta om tjänster och produkter, exempelvis hur och var de producerats. Det uppkopplade jord- och skogsbruket och den ökande användningen av sensorer möjliggör en ny våg av industrialisering där nyckeln till framgång är generering, tillgång till och analys av data. Företagaren kan nu skapa en digitaliserad bild av fysiska och biologiska processer, för att på så vis systematiskt optimera och utveckla sin verksamhet.

Nulägesanalys

De skånska förutsättningarna är på många sätt unika. Här finns en av världens bästa jordbruksmarker och ett fiskrikt hav. Skåne har en stor primärproduktion men även en framträdande förädlingsindustri och världsledande forskning och utbildning inom livsmedel, material, gastronomi, miljö samt trädgårds- och animalieproduktion. Skåne har traditionellt goda förutsättningar: råvaror, företag, stödjande branscher, närhet till marknaden, utbildning, forskning, innovationssamarbeten och politisk vilja.

Trots denna starka position nationellt visar nulägesanalysen av livsmedelssystemet i Skåne att läget inom flera områden är allvarligt. Förädlingsledet och primärproduktionen i Skåne utvecklas sämre än i övriga riket. Stora livsmedelsföretag och satsningar på forskning- och utveckling (FoU) har flyttat utomlands. Av de som är kvar har en del låg beställar- och mottagarkapacitet för forskning och utveckling. Bland små och mellanstora livsmedelsföretag är trenden den motsatta med starkt tillväxt. Trenden är tydligast i de företag som positionerar sig i mellan och premiumsegmentet. Maktförhållandena i den nuvarande livsmedelskedjan är ojämlika och primärproducenterna är ibland långt ifrån marknaden och konsumenterna.

Konsumenterna ställer ökade krav på transparens och kvalitet men visar inte alltid viljan att betala för mervärdet.

Produktiviteten har minskat i Skåne och produktiviteten i den svenska primärproduktionen är inte tillräckligt hög utan behöver utvecklas i takt med omvärldens. Sedan EU-inträdet 1995 har den svenska livsmedelsproduktionen minskat med cirka 50 procent vilket gör Sverige sårbart vid en längre avskärmning eller kris. Produktivitetsutvecklingen inom livsmedelsindustrin har under perioden 2000–2014 varit nära en halv procent lägre per år jämfört med tillverkningsindustrin som helhet. Strukturomvandlingen och det faktum att kostnadsläget för vissa insatsvaror och arbetskraft är högre än i jämförbara länder ställer höga krav på produktivitet utveckling och företagsutveckling. Export av kunskap och tjänster har stor betydelse. Våra företag exporterar ofta inte endast produkter utan sitt kunnande. Samtidigt finns stora möjligheter på den nationella marknaden. Idag är 50 procent av livsmedelsproduktionen importerad.

Konsumenterna ställer ökade krav på transparens och kvalitet men visar inte alltid viljan att betala för mervärdet. Miljö- och djurskyddsreglerna i Sverige är strikta, vilket kan öka kostnaderna men också ge mervärden som kan vara en konkurrensfördel om de tillvaratas. Nya affärsmodeller måste utvecklas för att företagen ska kunna placera sig högre upp i de globala värdekedjorna.

Livsmedelssektorn är både en del av lösningen och en del av problemet på miljö- och klimatområdet. Mycket återstår för att sluta kretsloppen till en mer cirkulär biobaserad ekonomi. Livsmedelskedjan är sårbar med sitt stora beroende av transporter, bränsle, energi, vatten, importerade insatsvaror och så vidare, vilket minskar möjligheterna till ett resiliert system med en robust livsmedelsberedskap. Livsmedelsbranschen i Sverige har också andra utmaningar, till exempel åldrande jordbruksföretagare, ökande urbanisering, hårdnande global konkurrens, bristande innovationskraft, pressad lönsamhet, låg utbildningsnivå i vissa delar samt bristfällig IT-infrastruktur.

Smart mat driver det öppna och livskraftiga Skåne 2030

Vision 2030

År 2030 kännetecknas Skåne av en mångfald av innovativa och konkurrenskraftiga företag inom alla delar av livsmedelssektorn. Här skapas smarta produkter och tjänster inom livsmedel, jordbruk, måltid, handel, förpackning och logistik. Produktionen ligger på en hög nivå och bidrar till Sveriges självförsörjning. Resursanvändandet är optimerat och matsvinnet har minskat. Inom den cirkulära ekonomin ligger Skåne internationellt sett långt fram. Vår internationella samhandling har minskat beroendet av importerade insatsvaror men även inneburit att en allt större del av maten förpackas

i förnybara material. Hälsa, hållbarhet och konkurrenskraft står i fokus i Skåne.

Genom vår samhandling har Skåne attraherat både arbetskraft med spetskompetens och ett betydande kapital, vilket investerats i smart mat. Livsmedels- och måltidssektorn har skapat nya arbetstillfällen och sysselsättning och har blivit ett allt mer attraktivt och medvetet karriärval. I Skåne är den offentliga måltiden föregångare för upphandling av närproducerad och miljövänlig mat. Måltiden inom offentlig verksamhet skapar positiva möten och är en smakupplevelse som bidrar till hälsa för både ung och gammal.

Skåne är en matregion som kännetecknas av stor kreativitet, hög nivå på utvecklingsarbetet och samarbete i livsmedelssystemet vilket stimulerar till matinnovationer. Till Skåne dras en mångfald av kunniga och engagerade matproffs och inspiratörer. Barnen i Skåne får tidigt kunskap om var maten kommer ifrån och om hur den kan bidra till hälsa och livskvalitet. Invånarna är stolta över att vara en del av "Matregionen Skåne" och blir ambassadörer för närproducerad mat och dryck. Befolkningens kunskap om mat och hälsa är god. Ohälsotalet kopplat till mat har minskat och är mindre än i jämförbara regioner.

Tjänstesektorn inom livsmedelsområdet är under stark utveckling nationellt och internationellt, exempelvis växer nya tjänster som matkassar och färdiga måltider. Tillsammans med nya tekniklösningar skapas nya kanaler för distribution av mat. Tack vare goda grundförutsättningar har Skåne förmått att knyta samman dem.

Skåne är aktivt i det internationella livsmedelssystemet. Ett stort antal aktörer i Skåne deltar i den internationella utvecklingen och kommunicerar och interagerar med övriga Sverige och omvärlden. Detta bidrar till att exporten ökar och gör Skåne till en internationellt attraktiv mat- och dryckesdestination som lockar många besökare.

Fyra ställningstaganden visar vägen till visionen

- I Skåne ska maten värderas högt
- Skåne ska leda vägen till ett hållbart livsmedelssystem
- I Skåne ska kunskapen om mat främjas
- I Skåne ska det vara lätt att känna stolthet över maten

I Skåne ska maten värderas högt

Företagarna som producerar, förädlar och säljer Skånes livsmedel måste skapa nya förutsättningar för att kunna ta betalt för råvaror och produkter av hög kvalitet. Sådana förutsättningar skapas genom att produkterna ges ett högre värde genom innovation – ett ökat värde som konsumenten är beredd att betala för. En ökad lönsamhet i hela livsmedelskedjan är en grundförutsättning för hållbar utveckling.

I Sverige och Skåne är livsmedel producerade med ett högt kvalitets- och säkerhetsfokus. Stor hänsyn tas till både miljö och djurens välfärd. Genom att verka för att konsumenter och kunder värderar de mervärden som hållbar livsmedelsproduktion skapar kan betalningsviljan öka och därmed produktionen. Den skånska matens värde kan synliggöras genom hållbara och konkurrenskraftigt marknadsmässiga villkor. Därför måste företagarna ges möjlighet att bygga upp och driva sina verksamheter på sådana villkor. I dag är det möjligt i offentliga upphandlingar att köpa importerad mat som producerats med lägre krav än vad som är lagstadgat för svensk produktion, vilket slår ut svenska företag. Därför måste vi verka för att livsmedel som upphandlas i Sverige uppfyller svenska krav och för att EU:s krav höjs till samma nivå som de svenska.

Offentliga aktörer som Region Skåne och de skånska kommunerna har en viktig roll i att som kund driva fram nya innovativa lösningar kring mat och måltider. Offentliga måltider är ett område där Region Skåne och kommunerna genom upphandling av mat till sjukhus, skolmåltider och mat för äldre kan påverka hälsa, klimat och attityder till mat.

Skånsk primärproduktion och livsmedelsindustri är tätt sammanlänkade. De råvaror som odlas och produceras i Skåne behövs till den lokala industrin för att denna ska kunna tillverka och förädla sina

produkter och hitta nya marknader. Maten som produceras regionalt skapar underlag för livsmedelsindustrin i regionen och medför även ett nationellt värde. Att sysselsättningen ökar inom produktionen och resten av livsmedelssystemet ligger i hela samhällets intresse. Lokala näringar som butiker, verkstäder, hantverkare med mera håller landsbygden levande. Livsmedelsproduktionen håller landskapen öppna och bevarar den biologiska mångfalden. Sysselsättning genererar skatteintäkter, hälsa och en hög livskvalitet.

Vi ska

- agera för att stärka lönsamheten i hela livsmedelskedjan, som en förutsättning för en hållbar utveckling
- agera för jämlika och hållbara konkurrensvillkor
- agera för att det ska vara lätt att identifiera matens ursprung
- skapa förutsättningar för att livsmedelsnäringen ska vara ett attraktivt val för människor att utbilda sig eller kompetensutveckla sig inom
- agera för att göra det attraktivt att arbeta i och/eller starta och driva livsmedelsföretag i Skåne
- stödja innovationskraft och affärsutveckling
- bidra till att tydliggöra vilket värde den skånska maten skapar utifrån ett sysselsättnings-, miljö- och hälsoperspektiv och synliggöra betydelsen av rationella konsumentval.

Skåne ska leda vägen till ett hållbart livsmedelssystem

För att säkra livsmedelsproduktionen och hantera olika miljö- och klimatutmaningar ska samhället vila på förnybara biologiska resurser och en cirkulär ekonomi. Livsmedelsrelaterat avfall ska minimeras. Här spelar livsmedelssystemets olika aktörer en grundläggande roll.

Skånes livsmedelsaktörer ska investera i och bevara mångfald och vara flexibla, eftersom förutsättningarna förändras hela tiden. Det förutsätter att aktörerna arbetar cirkulärt och hållbart utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiv. Verksamheter, aktörer och samhälle ska kunna hantera störningar, allt ifrån naturkatastrofer till ändrade produktionsvillkor, och samtidigt utvecklas. Det kräver samarbete inom både livsmedelsbranschen och andra branscher. Med en variation av människor, grödor, djur, ägarformer och distributionsmodeller minskar sårbarheten i systemet. Det är nödvändigt att stärka Skånes och Sveriges självförsörjning och innovationskraft och att investera i lokal ekonomi. På så vis skapar vi ett resiliellt livsmedelssystem.

Livsmedelsrelaterat avfall och svinn ska nyttjas som resurser i ett cirkulärt kretslopp som inkluderar både stad och landsbygd. Skåne har goda förutsättningar för att utnyttja restprodukter, inte minst som klimatsmarta energikällor, till exempel biogas; restflöden av biologiskt material kan i övrigt återföras till land- och vattenbaserad produktion och säker-

ställa olika ekosystemtjänster, inklusive rent vatten. All samhällsutveckling och produktion bygger på ekosystemens produktion av varor, tjänster och livsuppehållande funktioner. Grundförutsättningen för att ha en livskraftig livsmedelsindustri i Skåne är att behålla och värna åkermarken som en värdefull resurs i framtiden. Innovation ska bidra till att fasa ut miljö- och hälsofarliga kemikalier ur livsmedelssystemet.

Företag och samhällsaktörer ska tillsammans leda utvecklingen mot att icke biologiskt material, till exempel produktionsutrustning och livsmedelsförpackningar, designas för återanvändning. Vi ser framför oss en ny form av industrialisering – ett paradigmskifte som skapar nya jobb.

Vi ska

- utveckla en god anpassningsförmåga och ett cirkulärt livsmedelssystem
- skapa förutsättningar för sysselsättning, innovation och nya affärsmodeller
- bygga upp ett starkt regionalt samarbete
- ta tillvara och utveckla kompetens, såväl befintlig som nyttillkommen, småskalig som storskalig, akademisk som hantverksmässig.

I Skåne ska kunskapen om mat främjas

Medvetna mat- och måltidsval kan betyda mycket både för den personliga hälsan och välbefinnandet och för en hållbar utveckling på ett globalt plan. Kunskap om mat- och måltidskulturer, om hur mat och dryck produceras och förädlas och om hur den påverkar oss själva och vår planet, ska vara tillgänglig för alla. Flera olika kunskapsformer är av betydelse i livsmedelssystemet – det handlar om kunskap och motivation för att kunna välja att vara en medveten konsument och producent.

Forskning och ny kunskap genererar konkurrensfördelar som ger innovationer och kompetens. Skånsk livsmedels- och måltidsforskning samt utbildning är bred och framstående på flera områden. För att maximera nyttan ska forskningsresultat nå ut till Sverige, Europa och världen genom regionala, målgruppsanpassade satsningar och internationella samarbeten.

Barnen är morgondagens konsument. Potentialen i att lära via mat och måltider bör tas tillvara inom samtliga skolformer. Den offentligt finansierade måltiden är ett sammanhang som ger möjlighet till kunskapsspridning om hur det vi äter och dricker påverkar hälsa och miljö.

Den offentliga sektorn kan bli motor för innovation, utveckling och tillväxt av tjänster och produkter kopplade till mat och dryck. Genom innovativa upphandlingar kan den offentliga verksamheten bjuda in fler, både stora och små aktörer, att nå ut med sina produkter.

Mer forskning om lokal ekonomi behövs, dvs. ekonomi som får pengar att snurra även i ett lokalt kretslopp. Arbetstillfällen och tillväxt behöver skapas i hela Skåne, bland annat genom produktion, förädling och konsumtion av lokala livsmedel.

Utöver detta krävs ökade medel till den specialiserade forskning som redan bedrivs på Skånes lärosäten och andra relevanta utbildningar, som till exempel yrkeshögskolor och naturbruksgymnasier.

Med ett ökat samarbete mellan livsmedelssektorn och andra delar av samhället möjliggörs ett system som är innovativt, motståndskraftigt och har en förmåga att återhämta sig. Livsmedelsaktörerna och andra parter behöver fler mötesplatser, digitala såväl som fysiska, och ökade möjligheter till snabbt och effektivt kunskapsutbyte.

Medvetet arbete med utbildning och livslångt lärande, stimulerande, kreativa arbeten och tydliga karriärvägar ska leda till att det i Skåne är mycket attraktivt att arbeta med livsmedel inom alla delar av systemet.

Vi ska

- tillgängliggöra kompetens, kunskapsöverföring och utvecklingsresurser så att Skånes invånare oavsett bakgrund, kön, ålder och erfarenhet ser och tar sig an möjligheterna inom livsmedelsområdet
- utveckla forskning och utbildning inom alla delar av livsmedelssystemet, från jord till bord
- verka för att mat och dryck på ett lustfyllt och inspirerande sätt används som pedagogiskt verktyg i skola och omsorg för att locka barn och äldre till goda mat- och dryckesvanor
- säkerställa att skola, sjukvård och omsorg blir arenor för ett medvetet arbete med hållbar, närproducerad och hälsosam mat och dryck.

I Skåne ska det vara lätt att känna stolthet över maten

Skåne ska vara ett öppet och inkluderande matlandskap för alla invånare och besökare. En förutsättning för att kunna vara välkomnande är att invånarna i Skåne är trygga och stolta över sin bakgrund och den plats som de finns och verkar på.

Stoltheten över den skånska maten och drycken börjar i berättelsen om den – i berättelsen om människorna i Skåne, om råvarorna, jorden och produktionsmetoderna, om passionen för äkthet, odlingslandskap och respekt för jordens och traktens betingelser. Den handlar om tradition och historia, speglar av tid, förutsättningar och förtroende för de människor som jobbar i livsmedelssystemet. Den handlar om gränsöverskridande mångfald och impulser som ständigt utvecklar och definierar vad skånsk mat är.

Kunskap om ny teknik och biologiska system är en förutsättning för att kommunicera de unika värden som den skånska livsmedelsproduktionen har att erbjuda.

Den skånska maten speglar Skånes mångfald; från traditionell skånsk husmanskost och mathantverk till falafel och stjärnkrogars avsmakningsmenyer med närproducerade råvaror.

Vi ska

- inspireras av Skånes internationella befolkning och profil
- profilera mångfalden i skånsk mat och dryck
- stärka Skånes position som en högt rankad nationell och internationell mat- och dryckesdestination
- arbeta för att skapa mötesplatser kring den skånska maten
- stärka den skånska livsmedelsproduktionen
- arbeta för gårdsförsäljning av öl och vin i Skåne med inledande försöksperiod.

Smart mat för hälsa och hållbarhet 2030

Mat är mer än livsmedel. Mat är livskraft som ger hälsa, bygger vår livsmiljö och skapar tillväxt. Mat är ingen bransch utan ett vitt fält kännetecknat av branschöverskridande och tvärvetenskapliga lösningar. Mat och hälsa är kommunicerande kärl. Mat ger möjlighet till hälsa men är samtidigt den största faktorn till ohälsa, både för undernäring och övervikt.

Maten är en stor del av vår livskvalitet, kulturellt och socialt. Samtidigt är bristen på mat ett stort globalt problem. Genom att stärka sambandet mellan mat, hälsa och hållbarhet skapas stora möjligheter. Näringslivets förmåga att placera sig högt upp i de globala värdekedjorna är en kritisk framgångsfaktor och därför helt nödvändig att stimulera. Vi anser att detta kan ske genom tillförsel av ny kunskap, nya affärsmodeller och en satsning på öppen innovation i alla led. I våra vägval ska förmågan att omsätta tillämpad forskning i nya innovationer, särskilt i små och medelstora företag, prioriteras.

Genom att stärka de små och medelstora företagens förmåga att placera sig högre upp i värdekedjan vill vi öka Skånes attraktionskraft för stora företag.

Genom att skapa förutsättningar för samarbetet mellan små, medelstora och stora företag kan vi ge de mindre företagen de stora företagens förutsättningar. Ett viktigt område är produktionsförutsättningar, eftersom mindre företag behöver ha tillgång till produktionsförutsättningar utan att själv behöva äga dem.

Med en ökande förändringstakt och växande krav på innovationsförmåga ökar också de stora företagens behov av snabb tillgång till ny kunskap. Därigenom ökar också deras behov av att kunna docka in i små och medelstora företags snabbhet och innovationsförmåga. De små och medelstora företagen blir på detta sätt centrala för innovationen och den nya kunskapsutvecklingen. Behovet av samarbete blir då ömsesidigt. Vi bygger denna insikt på erfarenheterna från stora omställningar inom IT och life science; stora företag förmår i allt mindre utsträckning att samla den innovationskraft som de behöver för att kunna konkurrera globalt. Ett starkt och öppet innovationsekosystem av små och medelstora bolag är därför ett skäl för stora internationella bolag att stanna kvar i Skåne.

Fem strategiska samhandlingsområden

För att förverkliga våra vägval har vi preciserat fem strategiska samhandlingsområden. Valet av områden bygger på vår omvärldsanalys, trendspaning och regionala nulägesanalys.

Tre av samhandlingsområdena är utmaningsdrivna, Cirkulärt och biobaserat livsmedelssystem, Mat för livskvalitet och hälsa samt Digitaliserad konsumentmarknad och livsmedelsproduktion. Två av samhandlingsområdena är stödjande, Regler och villkor samt Ny kunskap, innovation och entreprenörskap.

Området Cirkulärt och biobaserat livsmedelssystem har en stark koppling till megatrenden att klimatförändringarnas effekter förstärks. Globala utmaningar som minskad livsmedelsproduktion, underskott av energi och minskad hållbarhet ökar behovet att utveckla ett cirkulärt och biobaserat livsmedelssystem.

Området Mat för livskvalitet och hälsa har en stark koppling till megatrenden om människans hälsa

och ohälsa. Globala utmaningar som undernäring, övervikt, sjukdomar ökar behovet av att utveckla nya lösningar där mat ger livskvalitet och hälsa.

Området Digitaliserad konsumentmarknad och livsmedelsproduktion har en stark koppling till megatrenden om digitalisering – vår tids industriella revolution. Digitaliseringen ger möjligheter till att möta globala utmaningar kring livsmedelssäkerhet och den minskade produktion som klimatförändringen kan ge. Den ger också möjligheter för att utveckla nya lösningar kring mat och hälsa.

Områdena knyter samman våra regionala förutsättningar och mål med Sveriges nationella förutsättningar och mål och skapar en bas för internationell samhandling. I varje samhandlingsområde beskriver vi varför vi valt detta område samt ett övergripande mål. Vi beskriver hur målet stödjer övergripande nationella och internationella mål. Vi avslutar med att i varje område precisera de strategiska insatser som vi i ett tioårigt perspektiv har prioriterat.

Regler och villkor

Hela livsmedelssystemet omfattas av regler och villkor, oavsett om det är råvaruproduktion, förädling, förpackningsindustri, logistik, offentlig upphandling eller digitaliserade konsumentsystem. Med regler och villkor avses lagar, regler och riktlinjer som politiker och myndigheter fattar beslut om. Utformningen är avgörande för samhällsekonomins funktionssätt, effektivitet och resursallokering och för utvecklingen inom livsmedelssystemet.

Ett mål i den nationella livsmedelsstrategin, under området regler och villkor, är att det behövs regelförenkling, administrativa lättnader, konkurrenskraftiga skatter och avgifter och andra åtgärder som stödjer ett konkurrenskraftigt och hållbart livsmedelssystem där produktionen ökar.

Regler och villkor bör utformas så att de skapar förutsättningar för sysselsättning, tillväxt och hållbar utveckling. Förenkling är ett viktigt område men även avsaknad av regler och villkor, inom nya utvecklingsområden, kan ha en negativ effekt på näringslivet. Det är därför centralt att få på plats en effektiv process för nya villkor och spelregler.

Skånes livsmedelsproduktion har stora mervärden som genom tydliga regler och villkor kan ges

större värde, exempelvis låg användning av antibiotika, mångfald i slakteribranschen, kompetenta växtodlare och hållbara förädlingsföretag.

Dessa mervärden kan ibland upplevas som en belastning i producentledet. Genom att verka för att konsumenter och kunder värderar de mervärden som hållbar livsmedelsproduktion skapar kan betalningsviljan öka och därmed produktionen. Den skånska matens värde kan synliggöras genom hållbara och konkurrenskraftigt marknadsmässiga villkor.

Flera aktörer i livsmedelssystemet upplever att dagens regler och villkor komplicerar och förlänger tillstånds- och utvecklingsprocesserna. Regler och villkor hanteras och bedöms ibland utan helhetsperspektiv. Olika myndigheter och kontrollanter kan tolka regelverket olika.

En ökad livsmedelsproduktion förutsätter att företagen har tillgång till produktiva mark- och vattenresurser, ändamålsenliga produktionslokaler, moderna forsknings- och utbildningsanläggningar och digital infrastruktur. I den fysiska planeringen behöver hänsyn tas till jordbruksproduktionen på samma sätt som till andra samhällsintressen. Detta gäller inte minst logistikintensiva företag på landsbygden.

Mål

Utveckla regler och villkor som stödjer ett konkurrenskraftigt, lönsamt, hållbart och långsiktigt livsmedelssystem i Skåne.

Målet ska bidra till en ökad positiv attityd till livsmedelsproduktion och ökad kunskap om vilka förutsättningar som krävs för ett konkurrenskraftigt företagande inom livsmedelssystemet.

Strävan ska vara att korta handläggningstiderna för utvecklingsprocesser, företagsutveckling och tillståndsgivning samt öka mångfald, diversifiering och nyföretagande.

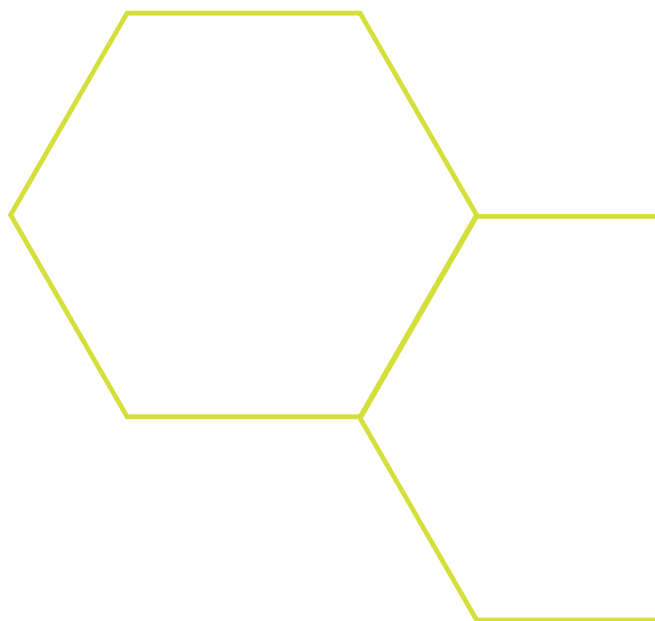
Den offentliga kontrollen ska påverkas så att den blir likvärdig i hela landet samt att regelverk tolkas lika mellan myndigheter och kommuner och präglas av hög kompetens. Kontrollerna bör vara samordnade så att störningar i den ordinarie verksamheten minimeras.

Området stödjer de övergripande målen

- Regler och villkor (Sveriges livsmedelsstrategi 2030, mål 1)
- I Skåne ska maten värderas högt (Skånes livsmedelsstrategi 2030, ställningstagande 1)
- Skåne ska leda vägen till ett hållbart livsmedelssystem (Skånes livsmedelsstrategi 2030, ställningstagande 2)
- Verka för en inkluderande och långsiktigt hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. (FN:s Agenda 2030, mål 8)
- Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, se till att alla har tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva och ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer. (FN:s Agenda 2030, mål 16)
- Proportionalitetsprincipen (Rättssäkerhetsprincip som innebär att det ska råda balans mellan mål och medel.)
- Rättssäkerhet (Rättsordning som ger individen skydd mot övergrepp från samhället och andra individer)

Strategiska insatser (10 år)

- 1 Öka den positiva attityden till livsmedelsproduktion så att förtroende och tillit stärks samt att byråkrati och osäkerhet i livsmedelssystemet minimeras.
- 2 Utveckla arbetet kring service och lättillgänglig information om de regler och villkor som rör företagandet i livsmedelssystemet.
- 3 Utveckla helhetsbedömning och samordning av den offentliga kontrollen och tillsynen av företag i livsmedelssystemet.
- 4 Öka kunskapen hos myndigheter och kommuner om hur jordbruksmark och jordbruksproduktion kan värderas vid tillämpning av miljöbalkens hushållningsbestämmelser.

Cirkulärt och biobaserat livsmedelssystem

Regeringen har valt cirkulär och biobaserad ekonomi som ett prioriterat samverkansområde. Området knyter väl till Sveriges livsmedelsstrategi inom området konsument och marknad, EU:s Food 2030 och FN:s Agenda 2030. Området är ett av Skånes styrkeområden. Grunden finns i vårt starka lantbruk, forskningen vid Sveriges lantbruksuniversitet och Lunds universitet samt ett starkt näringsliv.

Ett cirkulärt och biobaserat livsmedelssystem förutsätter levande hav, sjöar och vattendrag. Här kan de så kallade blå näringarna bidra till en hållbar utveckling då nya innovativa lösningar inom Smart mat med koppling till hav och vatten ses som en framtidsresurs. Redan idag gör tillgången på rent vatten i kombination med upparbetad kunskap och starka intressen blå bioteknologi och akvakultur till ett av Skånes styrkeområden.

Den internationella strukturförändringen inom livsmedelsproduktionen öppnar för en möjlighet att utveckla livsmedelsanläggningar i Skåne till internationella referensanläggningar för cirkulära och biobaserade

livsmedelssystem. Utvecklingen kan om den knyts samman med det regionala och nationella innovationssystemet skapa stora synergier. Den ger förutsättningar för att de små och medelstora företagen ska kunna få det stora bolagets fördelar genom tillgång till produktionsförutsättningar som i dag begränsar deras konkurrenskraft. Genom att skapa och tillgängliggöra testbäddar och utvecklingsfaciliteter accelereras utvecklingsarbetet. När ett cirkulärt och biobaserat förhållningsätt influerat branschens alla aktörer skapas rörelse mot en hållbar framtid. En satsning på cirkulära och biobaserade livsmedelssystem bidrar aktivt till proteinskiftet och behovet av att möta en ökad efterfrågan på vegetabiliska produkter som grönsaker.

Förpackningar har en central funktion inom området cirkulärt och biobaserat livsmedelssystem. Förpackningsområdet att ett utmärkt exempel på hur livsmedel skär in i andra strategiska kunskapsområden som smarta material. Skåne har en internationell styrkeposition inom packaging.

Mål

Utveckla ett internationellt ledande koncept för hållbara och cirkulära livsmedelssystem i Skåne.

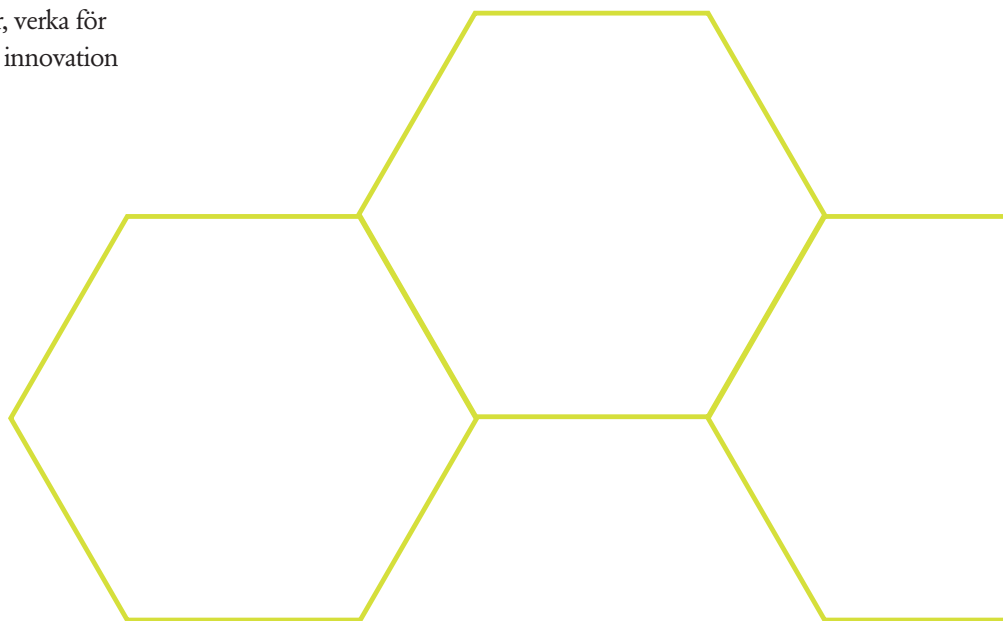
Konceptet ska utvecklas genom nationell och internationell samhandling mellan företag, akademi och offentliga aktörer. Forskningen vid skånska lärosäten och nätverk exempelvis kring restvärme ska utnyttjas. Konceptet ska vara modulärt och internationellt skalbart.

Området stödjer följande övergripande mål

- Skåne ska leda vägen till ett hållbart livsmedelssystem (Skånes livsmedelsstrategi, ställningstagande 2)
- Kunskap och Innovation (Sveriges livsmedelsstrategi 2030, mål 3)
- Utveckla Skåne hållbart och resurseffektivt (RUS, Flerkärnig ortstruktur, delstrategi 5)
- Klimatsmart och miljömässigt hållbara livsmedelssystem (EU:s Food 2030, prioritet 2)
- Cirkulära och resurseffektiva livsmedelssystem (EU:s Food 2030, prioritet 3)
- Bidra till en tryggad livsmedelsförsörjning, förbättrad nutrition samt främja hållbart jordbruk (FN:s Agenda 2030, mål 2)
- Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för hållbar industrialisering samt främja innovation (FN:s Agenda 2030, mål 9)

Strategiska insatser (10 år)

- 5 Stöd utvecklingen av internationella referensanläggningar och testbäddar för cirkulära och biobaserade livsmedelssystem. Insatsen ska bidra till det nationella målet om ökad självförsörjningsgrad genom att utveckla metoder för att snabbt omsätta kunskap till nya lösningar.
- 6 Stöd utvecklingen kring restflöde från cirkulär livsmedelsproduktion. Insatsen ska tillvarata satsningar inom området *smarta hållbara städer*.
- 7 Stöd utveckling av en internationell styrkeposition kring forskning och förädling av biobaserade råvaror och produktionsresurser för cirkulär och biobaserad växtförädling vid skånska lärosäten och skånskt näringsliv. Insatsen ska kopplas till den nationella agendan.
- 8 Stöd utvecklingen av nya former av offentlig upphandling av Smart mat. Upphandlingarna bör prioritera cirkulärt producerad mat till sjukhus, skolor och äldre. Målet är att utvecklingen ska stimulera entreprenörskap, nya produkter och nya tjänster.

Mat för livskvalitet och hälsa

Nutrition och livsmedelssäkerhet är tillsammans med hållbarhet det högst prioriterade området inom livsmedel i Europa. EU:s Food 2030 kommer att avsätta betydande resurser för att möta denna globala utmaning. Det strategiska området knyter väl till Sveriges livsmedelsstrategi inom området Konsument och Marknad, EU:s Food 2030 och FN:s Agenda 2030.

Skåne har en stark position inom området nutrition och utvecklingen av livsmedel med hälsomer värden. Ur forskningen vid skånska lärosäten om möjligheter att förebygga sjukdomar med hjälp av kosten har ett antal framgångsrika företag utvecklats.

Genom en satsning på mat och hälsa vill vi bidra till en ökad positiv attityd till mat, såväl i skolan som i arbetslivet. Medborgarnas förtroende för maten vi äter är avgörande, att öka förtroendet och tilliten till maten genom en satsning på offentliga måltider ska därför vara ett särskilt fokus. För att ytterligare förbättra förtroendet för maten måste i internationellt samarbete ny kunskap kring livsmedelssäkerhet prioriteras.

Intresset för mat och dryckesupplevelser ökar konstant och enligt världsturismorganisationen

(UNTWO) lägger besökare en tredjedel av sin resebudget på mat och dryckesupplevelser och stimulerar på så sätt de lokala, regionala och nationella ekonomierna.

Skåne är en medveten mat- och dryckesregion på många plan, både kreativt och hållbart. Den långa kusten och närheten till naturen och grödorna gör Skåne till den perfekta mötesplatsen för aktörer, från småskaliga producenter till internationellt prisbelönta restauranger, som genom besöksnäringen kan öka sin konkurrenskraft och stärka Skånes position nationellt och internationellt. Skåne präglas av en unik etnisk, kulturell och social mångfald. Med drygt 170 nationaliteter är Skåne en spegel av världen och möjligheterna att utveckla och berika den skånska mat- och dryckeskulturen är stora.

Med denna grund har Skåne mycket att bidra med nationellt och internationellt. Vi har en stor potential, men har inte fullt ut lyckats tillvarata alla våra förutsättningar. Vi måste därför bredda vårt internationella samarbete för att lyckas behålla och utveckla vår position.

Mål

Utveckla Skåne till en internationell nod för hälsa, nutrition och hållbar mat.

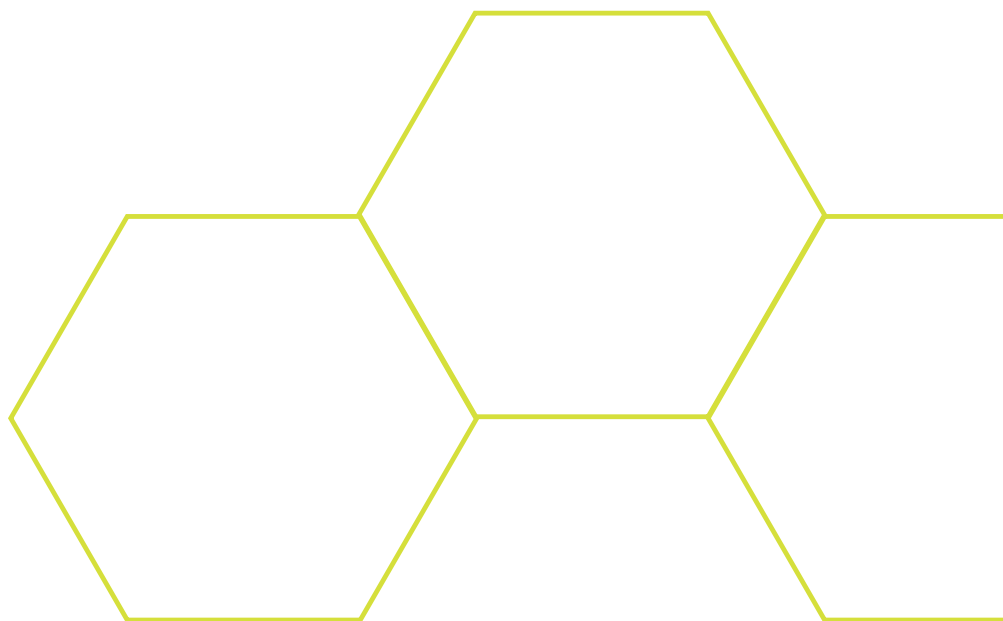
Noden ska bygga på det skånska näringslivets styrkeposition och forskningsexcellensen vid skånska lärosäten. Utvecklingen ska stärkas genom en långsiktig satsning på mat och hälsa i Skåne. Utvecklingen ska ske i nära samverkan med skånska kommuner, Länsstyrelsen i Skåne län och Region Skåne. Utvecklingen ska stödjas av en satsning på Skåne som en internationell destination för mat, dryck, hälsa och turism.

Området stödjer följande övergripande mål

- I Skåne ska maten värderas högt (Skånes livsmedelsstrategi, ställningstagande 1)
- Arbeta för en förbättrad och jämlik hälsa (Skånes livsmedelsstrategi, ställningstagande 4)
- Nutrition för hållbara och hälsosamma måltider (EU:s Food 2030, prioritet 1)
- Konsument och marknad (Sveriges livsmedelsstrategi 2030, mål 2)
- Bidra till ett hälsosamt liv och främja finnande i alla åldrar (FN:s Agenda 2030, mål 3)

Strategiska insatser (10 år)

- 9 Öka den positiva attityden till mat och hälsa så att förtroende och tillit stärks samt att medborgarnas livskvalitet förbättras.
- 10 Utveckla en internationell styrkeposition inom området mat för livskvalitet och hälsa. Satsningen ska tillvarata kompetensen inom näringslivet och excellensen vid skånska lärosäten. Utvecklingen ska vidareutveckla styrkepositionen inom livsvetenskapen (life science) i Skåne. Ett särskilt fokusområde ska vara offentliga måltider.
- 11 Stöd utvecklingen inom området livsmedels-säkerhet. Satsningen bör ske i internationellt samarbete.
- 12 Stöd utvecklingen av Skånes som internationell destination för mat, dryck, hälsa och turism.
- 13 Stöd utvecklingen av Skåne till en av världens främsta kulinariska regioner.

Digitaliserad konsumentmarknad och livsmedelsproduktion

Omvärldsanalysen och trendspaningen visar att digitaliseringen av den globala konsumentmarknaden växer våldsamt. Digitalisering är ett av regeringens prioriterade områden inom såväl industri som livsmedel. I Sverige kommer bland annat nästa generations mobiltelefonisystem, 5G, att dramatiskt förändra förutsättningarna för medborgare. En av nödvändiga förutsättningar för digitaliseringen av konsumentmarknaden och livsmedelssystemet är tillgången på bredband. Skåne har därför gemensamt satt målet att minst nittiofem procent av Skånes hushåll och alla offentliga verksamheter har en snabb fiberanslutning på 100 Mbit/sekund.

Genom att utnyttja Skånes styrkeposition inom det digitala området och kombinera denna med vår

styrka inom mat, hälsa och hållbarhet kan synergier skapas. På detta sätt kan innovationer skapas och nya styrkepositioner utvecklas, exempelvis ett ekosystem för digital teknik – Food Tech. Insatsen ska utgå från synsättet att människan är en resurs och inte enbart en konsument av de produkter och tjänster som industrin producerar.

Skånska företag och skånska universitet har kompetens som kan underlätta digitalisering och integrering av ny teknik i affärsmodeller och i cirkulär produktion. Livsmedelssäkerhet är ett av dessa områden. Samverkan och öppen innovation skapar synergier mellan områden och stödjer utvecklingen och implementeringen av nya tekniker och digitala lösningar.

Mål

Utveckla Skåne till en internationell nod för en digital konsumentmarknad och produktionssystem.

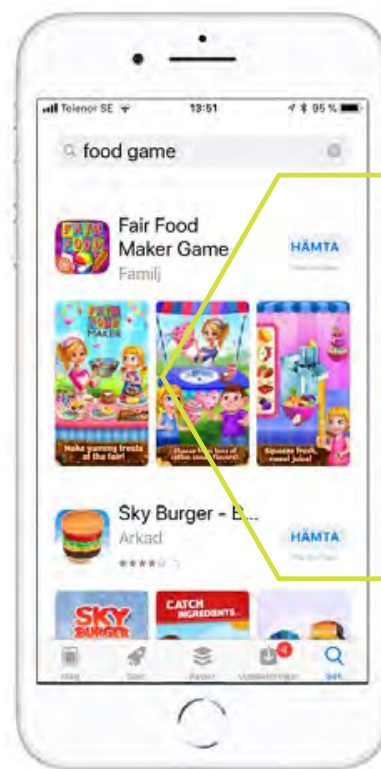
Noden ska byggas på den styrka inom digitalisering som finns inom näringslivet i Skåne. Det nationella institut för digitalisering som etablerades 2015 ska utvecklas till ett internationellt institut. Den internationella positionen ska byggas på de förutsättningar som beskrivs i den regionala målbilden. Utvecklingen ska tillvarata och utnyttja kommunernas och regionens behov av att upphandla nya medborgarnära digitala lösningar.

Området stödjer följande övergripande mål

- I Skåne ska det vara lätt att känna stolthet för maten (Skånes livsmedelsstrategi, ställningstagande 4)
- Stärka individens egen kraft och frihet (RUS, Framtidstro och livskvalitet, delstrategi 1)
- Skapa förutsättningar för att alla ska ha makt över sitt eget liv (RUS, Framtidstro och livskvalitet, delstrategi 2)
- Investera i förändringsledarskap och samutveckling (RUS, Morgondagens välfärdstjänster, delstrategi 4)
- Innovation och egen kraft i samhället (EU:s Food 2030, prioritet 4)
- Konsument och marknad (Sveriges livsmedelsstrategi 2030, mål 2)
- Säkerställa hållbara konsumtions- och produktionsmönster (FN:s Agenda 2030, mål 12)

Strategiska insatser (10 år)

- 14 Utveckla det skånska näringslivets och akademins internationella kunskapsposition inom digitaliserad konsumentmarknad och livsmedelsproduktion genom att vidareutveckla forskningen vid skånska lärosäten samt nationella institut till ett internationellt institut för digitalisering.
- 15 Utveckla en internationell styrkeposition kring digitaliserad konsumentmarknad. Utvecklingen ska tillvarata och främja samarbeten mellan skånska lärosäten och näringslivet. Det skånska näringslivets kompetens inom spelutveckling ska utnyttjas.
- 16 Stöd utvecklingen av en internationell digital konsumentmarknad genom att tillvarata kommunernas och regionernas behov av nya medborgarnära digitala lösningar.

Ny kunskap, innovation och entreprenörskap

Omvärldsanalysen och nulägesanalysen visar att ny kunskap, innovation, entreprenörskap och kompetensförsörjning och innovation är nyckelfaktorer för att förändra livsmedelsbranschen i Skåne och i Sverige. Innovation skapas när entreprenörer omsätter kunskap till nya värden, entreprenörskap är därför motorn i Skånes livsmedelsstrategi. Genom att stödja utvecklingen av entreprenörskap inom nya affärsområden i skärningspunkterna mellan etablerade branscher – Smart Mat – kan vi bidra till utveckling och tillväxt.

Att tillvarata och utveckla denna skånska entreprenörsandan i start-ups och i etablerade företag är därför av stor vikt. Genom att stimulera mötesplatser, arenor och nätverk kan vi utveckla entreprenörskapet och bidra till utvecklingen av ett innovationsekosystem för mat i världsklass.

I Skåne växer nya former av entreprenörskap, som socialt entreprenörskap och samhällsentreprenörskap, ofta med nya affärsmodeller i en mångkulturell kontext. Genom strategin vill vi tillvarata och utveckla den skånska entreprenörsandan.

För att möta de globala utmaningarna kommer

det att krävas en mycket kunskapsintensiv utveckling. Det kommer därför att ställas stora krav på högt utbildad personal i näringslivet. Vi ser därför ett stort behov av insatser som stärker företagets kompetensförsörjning, från tidiga insatser i grundskola och gymnasium till yrkes- och universitets och högskoleutbildningar.

För att tidigt kunna förstå och möta nya trender och förutsättningar krävs att vi samlar all vår kunskap, samtidigt som vi attraherar ny internationell kunskap och deltar aktivt på en internationell arena. Utökad samverkan mellan de skånska lärosätena ökar möjligheterna att förse företag och samhällsaktörer med attraktiv forskning, innovation och utbildning inom hela livsmedelssystemet.

Skånska lärosäten har kompletterande kompetenser och spetsforskningen vid dessa är en nationell och internationell tillgång. Det finns en stor potential i att utveckla samverkan mellan skånska, nationella och internationella lärosäten. Förmågan att snabbt och effektivt omsätta ny forskning till innovation är en kritisk framgångsfaktor för näringslivet.

Mål

Utveckla Skåne till ett internationellt kunskaps- och framtidscentrum för livsmedelsproduktion, mat, hälsa och hållbarhet.

Skåne ska utvecklas till ett öppet innovationsekosystem för mat i världsklass. Vår internationella attraktionskraft ska ökas genom enkel tillgång till entreprenörskap, kunskap och forskningsanläggningar. Genom strategin vill vi tillvarata och utveckla den skånska entreprenörandsandan.

Skåne ska utvecklas genom att vi vidareutvecklar de internationella nätverk och de erfarenheter som vi skapat inom Greater Copenhagen, Sverige, Norden och i Europa. Nationellt samarbete för att stärka kompetensförsörjningen till det skånska näringslivet ska prioriteras.

Skåne ska bidra till att det tas ett samlat grepp om livsmedelsforskningen i Sverige.

Området stödjer följande övergripande mål

- I Skåne ska kunskapen om mat främjas (Skånes livsmedelsstrategi, ställningstagande 3)
- Stärka möjligheten till livslångt lärande (Skånes livsmedelsstrategi, ställningstagande 4)
- Öka Skånes innovativa förmåga (RUS Stark Tillväxtmotor, delstrategi 1)
- Bygga en stark utbildningsregion (RUS, Stark Tillväxtmotor, Delstrategi 3)
- Kunskap och Innovation (Sveriges livsmedelsstrategi 2030, mål 3)
- Bidra till en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla (FNs Agenda 2030, mål 4)

Strategiska insatser

- 17 Stöd utvecklingen av internationella nätverk kring mat och hälsa. Utvecklingen ska byggas kring en nordisk nod för mat. Noden ska tillvarata det internationella nätverk som byggts upp i arbetet med en livsmedels KIC och utnyttja samarbetet inom Greater Copenhagen. De goda förutsättningarna inom områdena smarta material och smarta hållbara städer ska utnyttjas.
- 18 Utveckla en nationell och internationell samhandling kring forskning, innovation, kompetensutveckling och kompetensförsörjning i och till livsmedelssystemet. Insatsen ska inkludera särskild yrkesutbildning, yrkeshögskolor, naturbruksgymnasium och ske i samverkan med skånska lärosäten, myndigheter, näringslivet och övriga regioner i Sverige.
- 19 Utveckla ett internationellt kunskapscentrum för framtidens livsmedelssystem, mat och hälsa i Skåne. Detta centrum ska tillvarata kompetensen kring framtidsforskning som är under utveckling i Skåne. Insatsen ska kopplas till utvecklingen inom life science samt forskningen kring livsmedelssystem vid skånska lärosäten.
- 20 Stöd utvecklingen av entreprenörskap i nya affärsområden i skärningspunkterna mellan etablerade branscher. Stöd utvecklingen av innovationsekosystemet genom att stimulera arenor där samhällsutmaningar, entreprenörer, ny kunskap och kompetens kan mötas.

Skåne är
en innovativ och
kulturell smältdegel
som drar till sig nya
företag och unga
entreprenörer

Skånes livsmedelsstrategi, struktur och sammanhang

Skånes förutsättningar är mycket goda. I Sverige är livskvaliteten generellt hög samtidigt som vi är ett av världens mest innovativa länder. Skåne är en innovativ och kulturell smältdegel som drar till sig nya företag och unga entreprenörer. Sverige och Skåne har i ett globalt perspektiv unika förutsättningar.

I Skåne är också förutsättningarna för livsmedelsproduktion väldigt goda. Produktionsvärdet på åkrarna är mycket högt och regionen är viktig för hela landets livsmedelsproduktion. Skåne står för nära en fjärdedel av landets totala produktionsvärde inom primärproduktionen. Nära 90 procent av alla svenska sockerbetor odlas i Skåne, liksom mer än en tredjedel av all potatis. Därtill sker drygt hälften av all svensk trädgårdsodling i Skåne. Stora delbranscher är frukt och

bär, konfektyr samt slakt och styckning. Bageri, dryck samt chark- och charkindustrin tillhör de medelstora delbranscherna. Lantbruksföretagarna blir dock allt äldre och antalet lantbruk blir färre. Det är därför angeläget att arbeta aktivt för att stimulera generationskiften och att ge stöd till nya företagare.

Skåne har med sin höga livsmedelskvalitet goda möjligheter att möta nya trender, som till exempel det så kallade proteinskiftet. Efterfrågan på vegetabiliska produkter ökar samtidigt som dagens stora andel importerade animaliska produkter uppmärksammas både utifrån djurhållnings- och hållbarhetsaspekter. I en sådan utveckling bör skånska animaliska och vegetabiliska produkter med hög kvalitet ha goda marknadsförutsättningar.

Jämfört med övriga Sverige är skånska livsmedelsföretag förhållandevis stora, men det finns en betydande spridning och de flesta företag har färre än tio anställda. Bland de stora bolagen i regionen har dock såväl omsättning som anställda minskat kraftigt under de senaste tio åren. Under motsvarande period har antalet mindre och medelstora livsmedelsföretag ökat i antal, omsättning och anställda. Ett antal företag har idag utländska ägare, och dessa har i viss omfattning flyttat verksamheten ifrån Skåne. För att möta denna utveckling har Skåne skrivit fram en Internationell Innovations Strategi för Skåne. I strategin har Start-ups och mindre företag en central roll. Genom utveckling av kluster och science parks stimuleras öppen innovation och samarbetet mellan Start-ups, små, medelstora och stora företag. Start-ups och mindre företag har i ökad grad tagit rollen som den starkaste drivkraften för innovation och tillväxt i Skåne.

Skåne är en stark region även när det gäller utbildning, forskning och utveckling. Här finns ett antal stora utbildningsenheter som alla har kvalificerad utbildning och forskning inom livsmedelsrelaterade områden. Regionen har utbildning med både bredd och spets och främjar olika samverkansformer såväl mellan olika utbildningsaktörer och utbildningsnivåer som med näringslivet. En utmaning är att göra utbildningar och yrkesliv inom livsmedelssystemet attraktivt och lockande för studenter. Andra viktiga utmaningar är att öka utbildningsnivån hos de som är verksamma inom livsmedelsproduktionen

och FoU-satsningar inom sektorns näringsliv. Både mottagar- och beställarkapaciteten är låg och FoU-verksamheten inom företagen förläggs ibland till andra länder.

Slutsatser

Det finns ett stort behov av en gemensam livsmedelsstrategi med strategiska prioriteringar. Strategin bör ta sin ansats i det stora antal dialogmöten som genomförts under de senaste åren samt i de analyser av omvärld, trender och nuläge som genomförts. Strategin bör ha ett utmaningsperspektiv och prioritera forskning, innovation och förnyelse i ett brett perspektiv. I strategin måste betydelsen av att utveckla förädlingen av livsmedel inom hela livsmedelssystemet framhävas. Detta i syfte att tydliggöra vilken betydelse detta har för att stärka näringslivets konkurrenskraft i en globalt konkurrensutsatt ekonomi.

Systemperspektivet måste stärkas och kunskapsbasen vidgas bortom sektorsperspektivet så att samarbetet mellan små, medelstora och stora företag underlättas. Samarbetet inom akademien och mellan akademien och näringslivet måste utvecklas i syfte att öka lärandet och förmågan till innovation. Strategin bör i genomförandet tillvarata och utveckla den redan idag starka skånska innovationsinfrastrukturen med klusterinitiativ, Science Parks, inkubatorer, arenor och mötesplatser.

Genom att utgå från ett utmaningsperspektiv kan Skånes livsmedelsstrategi bidra till att uppfylla målsättningar i stödjande strategier såsom, En livsmedelsstrategi för Sverige, En Internationell Innovationsstrategi för Skåne, Agenda 2030 och EU Food 2030.

Skånes livsmedelsstrategi knyter på detta sätt samman det regionala, det nationella och det internationella utmaningsperspektivet.

Stödjande strategier

En livsmedelsstrategi för Sverige

Riksdagen antog 2017 en nationell livsmedelsstrategi. Dess övergripande mål är en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås. Allt i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning samt bidra till en hållbar utveckling i hela landet.

En viktig förutsättning för konkurrenskraft är en ökad innovationsförmåga. Målsättningen är att sysselsättning, lönsamhet, produktion och export ska öka. Samtidigt trycker strategin på att relevanta nationella miljömål måste nås. Ytterligare ett område som tas upp i strategin är sårbarhet och samhällets resiliens inom livsmedelsområdet.

Livsmedelskedjan är i dag sårbar och i strategin betonas att denna sårbarhet bör minska och att självförsörjningsgraden öka. Strategin anger mål inom tre målområden: regler och villkor, konsument och marknad samt kunskap och innovation.

Riksdagens mål att öka livsmedelsproduktion genom att peka ut tre områden bygger på att regionala förutsättningar tas tillvara och utnyttjas. Strategin har

en stödjande funktion genom att de områden som pekas ut stöds av handlingsprogram där myndigheter och regioner ges uppdrag att stödja delar av strategin. Livsmedelsstrategin är dock endast en av de nationella förutsättningarna. Genom att anta en bred syn på mat dockar man in i flera strategiska områden och strategier, exempelvis samverkansområdena Cirkulär biobaserad ekonomi och Smart industri.

Skånes livsmedelsstrategi har en stark koppling till den nationella livsmedelsstrategin. Genom att koppla den nationella strategins prioriterade målområden med de samhandlingsområden som finns i den regionala strategin kan stora synergier skapas.

En internationell innovationsstrategi för Skåne

I Innovationsstrategi för Skåne pekas tre strategiska innovationsområden ut: *smarta material*, *smarta hållbara städer* och *personlig hälsa*. Alla områden är utmaningsdrivna. Innovationsområdet *personlig hälsa* innefattar en stor del av den globala utmaningen att med mat bidra till hälsa och ett hållbart samhälle.

Smart mat är en utmaning som ligger i gränslandet mellan området *personlig hälsa, smarta hållbara städer* och *smarta material*.

Skånes livsmedelsstrategi har genom sitt utmanings-perspektiv en stark koppling till den internationella innovationsstrategin för Skåne och Skånes Smart specialiseringsstrategi. Samhandlingsmöjligheterna är stora inom de områden som Forsknings- och Innovationsrådet (FIRS) pekar ut i strategin.

Agenda 2030

Regeringen har en uttalad ambition att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030, både i Sverige och internationellt. Genomförandet av agendan är en successiv omställning och kräver aktivt engagemang från företag, akademi och offentliga aktörer.

Skånes livsmedelsstrategi innehåller ett tydligt ställningstagande om hur Skåne vill bidra till denna omställning.

EU:s Food 2030

EU-kommissionen formulerar nu en agenda för europeisk forskning och innovation inom området Food and Nutrition Security. Agendan är helt utmaningsdriven och lyfter fram systemperspektivet kring mat. I agendan pekas ett antal utmaningsområden ut: hållbarhet, cirkularitet, resiliens och hälsa. Betydande resurser kommer att avsättas för att Europa gemensamt ska kunna möta dessa utmaningar.

Skånes livsmedelsstrategi pekar tydligt ut forskningens och akademins stora betydelse. De utmaningsområden som vi vill samhandla inom överensstämmer väl med de utmaningar som kommissionen bedömer att Europa står inför.

Världens ledare har förbundit sig till 17 Globala mål för att uppnå fyra fantastiska saker till år 2030. Att avskaffa extrem fattigdom. Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen. Att främja fred och rättvisa. Att lösa klimatkrisen.

Samhandling

I Skånes livsmedelsstrategi visar vi hur vi vill bidra till att hitta lösningar på den globala utmaningen att genom mat bidra till hälsa och hållbara samhällen. Strategin beskriver hur Skåne kommer att samhandla regionalt, nationellt och internationellt.

Strategin visar genom sitt utmaningsperspektiv hur de regionala förutsättningarna och de globala utmaningarna knyts samman. Att stärka medborgarnas kunskap om mat, att underlätta för svaga grupper att äta hälsosamt och hållbart samt att utveckla offentliga måltider är globala utmaningar. Vår ambition att skapa värde i Skåne men också nationellt och internationellt. Det regionala perspektivet är därför helt i linje med det nationella och internationella: att möta globala utmaningar. Som ett resultat skapas jobb och tillväxt i Skåne, i Sverige och i världen.

Insikten att forskning, ny kunskap, innovation, förnyelse och tvärsektorielt samarbete är grunden för att vi ska kunna möta de utmaningar vi står inför är avgörande. Vår förmåga att snabbt kunna omsätta ny forskning i akademi och företag till lösningar, affärsnytta och innovation är den enskilt viktigaste faktorn. Smart mat visar att vi ser och agerar bortom organisationer, sektorsgränser, branschgränser och fakulteter. Vi har insett att tillväxt och jobb finns i vita fält, det vill säga utvecklings- och innovationsmöjligheter mellan två eller flera branscher/kunskapsområden. Strategin måste därför underlätta för samarbete mellan traditionella bransch- och kompetensområden. Resultatet kan vara innovationer som är helt nya på marknaden eller nya kombinationer av existerande lösningar.

Vi vill samhandla regionalt så att Smart mat driver det öppna och livskraftiga Skåne 2030. Denna del av strategin kommer ur dialogen med skånska livsmedelsaktörer och beskriver hur vi vill utveckla regional samhandling. Siktet är långt förbi strategins slutdatum år 2030.

Vi vill samhandla nationellt och internationellt så att Smart mat driver hälsa och hållbarhet 2030. Denna del av strategin beskriver hur FN:s Agenda 2030, EU:s Food 2030 och Sveriges livsmedelsstrategi knyts samman med Skånes livsmedelsstrategi. Denna

beskriver i sin tur fem prioriterade strategiska samhandlingsområden. I varje sådant område finns ett mål, en beskrivning av hur området stödjer övergripande mål på regional, nationell och internationell nivå samt ett antal strategiska insatser i ett 10-års perspektiv.

Agenda 2030 är av stor betydelse för utvecklingen av vårt samhälle. Sverige har satt tydliga mål för hur vi tar ett internationellt ledarskap i genomförandet av agendan. Vi vill därför genom Skånes livsmedelsstrategi bidra till att sätta människan i centrum på det sätt som beskrivs i FN:s Agenda 2030, EU:s Food 2030, Sveriges livsmedelsstrategi och Skånes internationella innovationsstrategi.

Genom Skånes livsmedelsstrategi åtar vi oss att

- ✓ arbeta för att förnya och utveckla förmågan att bygga ett hållbart cirkulärt livsmedelssystem. På detta sätt vill vi stimulera innovation och sysselsättning.
- ✓ ta ett internationellt ledarskap och genomgripande förändra hur samhället producerar och konsumerar varor och tjänster inom livsmedelssystemet.
- ✓ mobilisera ett innovationsekosystem för att stärka den innovativa, vetenskapliga och tekniska förmågan att utvecklas i riktning mot ett långsiktigt hållbart samhälle.

Vi vill samhandla regionalt så att **Smart mat** driver det öppna och livskraftiga Skåne 2030.

Vi vill samhandla nationellt och internationellt så att **Smart mat** driver hälsa och hållbarhet 2030.

Genomförande av livsmedelsstrategin

Med Skånes livsmedelsstrategi som utgångspunkt är avsikten att utforma handlingsplaner som stödjer genomförandet av strategin. Ambitionen är att en av dessa handlingsplaner ska vara gemensam och omfatta som minst genomförandet av de strategiska initiativ som strategin pekar ut.

Indikatorer

Till den gemensamma handlingsplanen kommer indikatorer för uppföljning av strategin att fogas. Ett antal av indikatorerna kommer att utformas för att på generell nivå kunna följa utvecklingen inom livsmedelsområdet i Skåne, bland annat den förändring utifrån nulägesanalysen som strategin vill åstadkomma. Swecos nulägesanalys och förslag på indikatorer ska tillvaratas i detta arbete. Ett antal indikatorer kommer att utformas för att möta effekten av de insatser som görs.

Begrepp

Megatrender

En megatrend är en stor, social, ekonomisk, politisk, miljömässig eller teknisk förändring som verkar över lång tid, ibland över årtionden, och får långsiktiga effekter. Väl på plats påverkar megatrends ett brett spektrum av aktiviteter, processer och uppfattningar, både i samhällen, hos regeringar och hos individer. De är de underliggande krafter som driver på andra trender, inte minst inom finansiella marknader vad gäller tillväxt, försäljning och innovation. Exempel på megatrender som förändrat global ekonomi är urbanisering, digitalisering och klimatförändringar.

FIRS

Forsknings- och Innovationsrådet, FIRS, är en samlande kraft och en gemensam röst för regionens tillgångar, behov och möjligheter. FIRS består av representanter på ledningsnivå från Region Skåne, universitet och högskolor i regionen, kommunrepresentanter från Malmö, Lund, Kristianstad och Helsingborg, Kommunförbundet samt näringslivet.

Samhandling

Samhandling, att en eller flera aktörer identifierar en gemensam utmaning som ingen ensam äger eller kan lösa. Tillsammans formulerar de en gemensam målbild – denna vill vi uppnå, utifrån denna gör de gemensamma prioriteringar, ställningstaganden och insatser.

Smart mat

Smart mat är ett utmanings- och innovationsperspektiv som sätter människan och samhället i centrum. Smart mat omfattar hela livsmedelssystemet, alla produktionsled samt de kunskaps- och forskningsområden som bidrar till lösningen på de utmaningar som valts. Smart mat är ett utmaningsdrivet livsmedelssystem med människan och samhället i centrum.

Cirkulär och biobaserad ekonomi

Den omställningen som världen står inför bygger till stor del på två övergripande strategier, substitution och effektivisering. Med det menas att vi måste ersätta fossil energi och fossila råvaror med förnybara och att vi måste använda dessa på de mest resursnåla sätten för att tillgodose våra behov. En cirkulär ekonomi handlar om att kraftigt effektivisera vår

resursomsättning och minska vårt resursbehov.

En biobaserad ekonomi handlar om att producera och utnyttja biomassa på ett långsiktigt ut hålligt sätt och förädla denna genom miljöanpassade och effektiva metoder. Genom att kombinera dessa strategier i en cirkulär biobaserad ekonomi kan vi accelerera omställningen.

Livsmedelssystem

Ett livsmedelssystem innefattar alla processer och infrastrukturer som är inblandade i att föda en befolkning: odling, skörd, processning, förpackning, transport, marknadsföring, konsumtion samt restprodukter av livsmedel och livsmedelsrelaterade produkter. Den innehåller också den input och output som genereras vid vart och ett av dessa steg. Ett livsmedelssystem verkar inom och påverkas av sociala, politiska, ekonomiska och miljömässiga sammanhang. Det innefattar också de mänskliga resurser som tillhandahåller arbete, forskning och utbildning.

Livsmedelssäkerhet

Livsmedelssäkerhet (engelska: Food Safety) är en vetenskaplig disciplin som beskriver hantering, förberedelse och lagring av mat på ett sätt som förhindrar matburna sjukdomar. Detta inkluderar ett antal rutiner som bör följas för att undvika potentiella hälsorisker.

Livsmedelstrygghet

Livsmedelstrygghet (engelska: Food Security) betyder en tryggad livsmedelsförsörjning, det vill säga att försörjningen av mat till individer är tryggad. Livsmedelstrygghet anses existera när alla människor alltid har fysisk och ekonomisk tillgång till tillräcklig, säker och näringsrik mat för att möta kostbehov och livsmedelspreferenser för ett aktivt och hälsosamt liv.

Produktivitet

Produktivitet definieras som förhållandet mellan produktionsvolymen och de resurser som förbrukas i produktionsprocessen. En ökad produktivitet innebär till exempel att en minskad mängd resurser används för en oförändrad produktionsvolym eller att produktionen ökar med en oförändrad resursförbrukning. När produktiviteten ökar bidrar det såväl till minskad resursåtgång per producerad enhet som till företagets lönsamhet.

Skånes livsmedelsstrategi, november 2017

Politisk styrgrupp

Dolores Öhman (ordförande), Region Skåne
Pontus Lindberg, Region Skåne
Birte Sandberg, Region Skåne
Pierre Esbjörnsson, Region Skåne
Cecilia Magnusson Svärd, Region Skåne
Daniel Hedén, Region Skåne

Projektansvarig

Mikael Stamma, Region Skåne

Arbetsgrupp

Marianne Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund i Skåne
Charlotte Fogde Andreasson, Tourism in Skåne AB
Markus Asp, Lantbrukarnas Riksförbund i Skåne
Jeanette Flodqvist, Region Skåne
Lisa Germundsson, Sveriges Lantbruksuniversitet
Camilla Greiff, Region Skåne
Håkan Jönsson, Lunds universitet
Charlotte Lorentz Hjort, Krinova
Hannes van Lunteren, Krinova
Viktoria Olsson, Högskolan i Kristianstad
Anita Persson, Lantbrukarnas Riksförbund i Skåne
Kerstin Rietz, Länsstyrelsen i Skåne
Pia Sandell, Region Skåne
Maya Sanchez, Region Skåne
Jessica Schale, Region Skåne
Lennart Svensson, Region Skåne
Lotta Törner, Livsmedelsakademin
Jannie Vestergaard, Livsmedelsakademin

Produktion

ID kommunikation

Foto

Scandinavian Simple, Istock

Utgiven av

Region Skåne 2017

Beslutad av regionalutvecklingsnämnden 2017-12-04
och av regionstyrelsen 2017-12-07

skane2030.se

